

Foto: Stine Bidstrup/Ritzau Scanpix

STEMMER FRA SIDEN INTERVIEW MED: PIA OLSEN DYHR

STEMMER FRA SIDEN er en artikelserie i STOF, som har fokus på mennesker, der ikke arbejder på rusmiddelfeltet, men som besidder en særlig viden og erfaring. De befinder sig ved *siden* af som pårørende eller er kommet ud på den anden *side* efter et problematisk brug af stoffer eller alkohol.

”Det er ikke kun barnet, der skal hjælpes, men hele familien”

Da politiker Pia Olsen Dyhr var 11 år, blev hendes forældre skilt. Hun valgte at bo sammen med sin far og påtog sig rollen som den ansvarlige i husstanden. Hendes far drak nemlig så meget alkohol, at han hverken kunne tage vare på sig selv eller sin datter. I dag oplever hun stadig følger af sin opvækst.

AF KARINA LUISE ANDERSEN

Karina Luise Andersen er
cand. mag. og redaktør på STOF

Pia Olsen Dyhr har fødselsdag i november. I år fylder hun 49. For 38 år siden, da hun var 11, blev hendes forældre skilt. Hun valgte at flytte med sin far, fordi hun gerne ville passe på ham. Faderens alkoholforbrug var én af hovedårsagerne til forældrenes skilsmisse, og hun følte, at hendes mor lod hende og hendes far i stikken, så nu var det Pias ansvar at tage vare på både sig selv og sin far. Men det var selvsagt et større ansvar, end et 11-årigt barn magtede, og følgerne heraf har sat dybe spor i Pia.

”Jeg ville ikke lade min mor hjælpe mig, for på det tidspunkt i mit liv syntes jeg bare, at hun havde svigtet os ved at flytte,” fortæller Pia og fortsætter:

”Min mor kunne have krævet, at jeg flyttede hjem til hende, men så var jeg bare rejst hjem til min far igen og igen. Jeg følte, at det var min pligt at tage mig af ham. Og han sagde også til mig flere gange, at hvis jeg flyttede, ville han begå selvmord. Så det kunne jeg jo ikke. Hvis andre voksne skulle have grebet ind, ville det kræve, at det var en, jeg stolede på, og som kendte min far, og som kunne hjælpe ham også. Det er jo ikke kun barnet, der skal hjælpes, men hele familien, når barnet føler et kæmpe ansvar for sine forældre.”

Pias far havde diabetes, og hun vidste, at det var farligt for ham, når han drak for meget, så det bekymrede hende konstant. Samtidig skulle den 11-årige pige klare alt i sin egen hverdag, da faderen ikke tog ansvar for noget. Men det, der prægede Pia mest af alt, var faderens temperament, når han havde drukket.

”Min far kom ofte sent hjem, og jeg vænnede mig til at lytte efter, hvordan han åbnede hoveddøren i opgangen, så jeg kunne aflæse hans humør, før han kom ind. Hvis han larmede, vidste jeg, at han var vred. Han var dr. Jekyll og mr. Hyde, for hans humør svingede meget, så når han var i godt humør, var han elskelig og kærlig, men når han var vred, var han ond,” fortæller Pia og giver et eksempel på, hvordan faderens vrede kunne udmønte sig.

”En aften havde jeg smidt min nøgle væk, og han sendte mig ud at lede efter den alene om natten ved 2-tiden. Jeg gik tilbage i alle de skridt, jeg havde taget den dag, i håbet om at finde nøglen. Og heldigvis fandt jeg den. Men den dag i dag har jeg et hysterisk forhold til at vide, hvor mine husnøgler er.”

Arven kræver arbejde og bevidsthed hele livet

Pia har aldrig været bange for at arve sin fars problemer med alkohol. Hun siger, at hun har et afslappet forhold til alkohol, men foretrækker øl uden alkohol i, fordi hun synes, at ”smagen er god, samtidig med at kroppen slipper for giften”. Til gengæld føler hun, at hun har skullet kæmpe meget med at stole på andre mennesker, og at hun derudover har arvet noget af det, som hun frygtede mest ved sin far.

”Jeg har aldrig været bekymret for, at jeg skulle få problemer med alkohol. Til gengæld er jeg meget opmærksom på at huske at give plads til andre, fordi jeg har arvet min fars temperament. Og oveni det så er tillid svært for mig. Heldigvis har jeg øvet mig på det, og min mand er fantastisk i forhold til det. Jeg har behov for kontrol, orden og ordentlighed i overdrevet grad, og jeg har svært ved mennesker, der råber. Jeg kaster næsten op ved tanken. Alt det er noget, jeg arbejder bevidst med hele tiden. Jeg ved, at jeg bruger meget tid på, hvordan andre har det og føler, men jeg prøver samtidig på, at det ikke altid skal påvirke min adfærd, selvom det er svært. Det behøver jo ikke at handle om mig, når andre er vrede eller ikke opfører sig ordentligt.”

Pia fortæller, at hendes far også har været der for hende nogle gange i situationer, hvor hun havde brug for ham. Derfor har det været svært for hende også som voksen at skelne den kærlige far fra den svære far og at kunne sige fra over for de ting i hans adfærd, der belastede hende.

”Jeg flyttede hjemmefra, da jeg blev 18 år, og flere gange herefter har min far hjulpet mig, hvis jeg kom i problemer og ikke vidste, hvad jeg skulle gøre. Så selv med de trælse ting, der fulgte med ham, så var det rigtigt for mig, at han var meget til stede i mit sind og i mit liv. Jeg vidste jo også, at han kun drak for at drukne sine sorger over alle de ting, han gerne ville, men ikke kunne. Så det var først, da jeg fik mit første job, at jeg rigtigt fik sat grænser for ham. Han havde en tendens til at ringe til mig igen og igen, og hvis jeg ikke tog telefonen, så lagde han meget ubehagelige beskeder. Det fik mig til at se rødt og sige stop,” siger Pia og fortæller videre:

”Jeg har fået en masse kærlighed fra begge mine forældre, og det er jo det allerbedste ved min barndom. Men samtidig har jeg også fået virkelig mange bekymringer med, og det var en meget

“... han sagde også til mig flere gange, at hvis jeg flyttede, ville han begå selvmord. Så det kunne jeg jo ikke”

utryk opvækst. Jeg var helt alene i det, fordi ingen vidste noget. Jeg løj hele tiden for andre og holdt alt hemmeligt, så ingen ville opdage min fars problemer, fordi jeg syntes, det var meget skamfuldt. Det var en stor ensomhed. Men det er også virkeligt svært at se, om nogen kunne have gjort noget for at hjælpe mig, for jeg kan ikke ændre fortiden, kun fremtiden. Til gengæld håber jeg, at på grund af min og andres historie ved alle voksne, at de skal gøre deres bedste for at se sårbare børn, for de børn er rigtig gode til at skjule sig.”

Bent og Laila gjorde hele forskellen

I 2011 døde Pias far af en blodprop. Hun var hos ham på hospitalet i hans sidste dage, mens han lå i koma, og hun følte et stort behov for at skælde ham ud og fortælle ham alt det, han havde gjort mod hende. Det sidste, hun sagde til ham, var, at hun elskede ham, og at hun tilgav ham. Kun få timer efter sin datters tilgivelse, døde faderen. På det tidspunkt var det kun ti år siden, at hun for første gang havde turdet fortælle andre om sin barndoms svære kår. Det var til ægteparret Bent og Laila, som har betydet rigtig meget for Pia både som barn og som voksen. Bent var organist i den lokale kirke, hvor Pia sang i kor, og han og hans kone gav Pia meget af den omsorg og tryghed, hun manglede.

”Jeg sang i Bents kor. Det havde jeg gjort lige siden mine forældres skilsmisse, og jeg stoppede først som 30-årig. Bent og Laila blev min trygge base. Jeg kunne altid komme hos dem, og der var trøst og opmærksomhed. De gav mig det lys, som jeg voksede ved. **Alligevel kunne jeg først fortælle dem om min fars alkoholforbrug, da jeg var 30, og selv da var det svært, og der var masser af tårer.** Det kommer der indimellem stadig, når jeg taler om det, selvom det er blevet lettere med tiden. Da jeg først var i gang med at fortælle om det, bearbejdede jeg mere og mere af det for hver gang, og det har hjulpet meget.”

Pia siger, at hun også håber, det kan hjælpe andre at høre hendes historie, og at det netop er derfor, hun har valgt at fortælle om det offentligt, bl.a. i interviews og i portrætbogen fra 2018 'Pia Olsen Dyhr – mønsterbrud og opbrud' skrevet af Thomas Larsen. Hun vil gerne gøre opmærksom på, at børn skal ses, og at alle har et ansvar for at sikre, at de bliver set.

Uddannelsen var faderens store ønske for sin datter

Som en af Danmarks mest kendte politikere, formand for Socialistisk Folkeparti (SF), tidligere minister og med en kandidatuddannelse i statskundskab i bagagen er betegnelsen 'mønsterbryder' oplagt at bruge om Pia. Fra en lille lejlighed i Vallensbæk med en far med alkoholproblemer til den første student og akademiker i sin mors familie til Folketinget, til formand for et parti og til et af landets højeste embeder som minister. Selv ser Pia det også lige så meget, som at hun faktisk bare fulgte sin elskede læselyst og ikke mindst også sin fars ønske og ambition om, at hun skulle få en uddannelse.

”Min far har altid sagt, at jeg skulle få en uddannelse. Og derfor har jeg aldrig sat spørgsmålstegn ved, om jeg skulle det. Samtidig gav Bent og Laila mig nysgerrigheden til mere end det naturvidenskabelige. De bragte kulturen ind i mit liv med musik- og teateroplevelser. Men vigtigst af alt har nok været min store læselyst, fra jeg var helt lille. Jeg kunne læse, da jeg var fem år, og fra da af læste jeg alt på biblioteket, hvor den dygtige bibliotekar Dorte udfordrede mit bogvalg og gav mig appetit på mere.”

I dag er Pia gift og har en datter samt to bonusdøtre. Og hun er ikke bekymret for, om hendes børn skal få problemer med alkohol, selvom hun synes, at den danske ungdoms- og festkultur godt kunne have lidt mere fokus på at have det sjovt uden så meget alkohol. Hun har et helt simpelt budskab, når det kommer til forholdet til sine børn, uanset om det gælder om at give dem sunde værdier i forhold til alkoholforbrug eller til alt andet her i livet:

”Jeg er meget opmærksom på, at min datter og mine bonusdøtre skal føle sig trygge og altid vide, at vi som forældre er der. Det tror jeg, er vigtigst af alt, uanset hvad. Børn er noget, vi voksne skal passe på, og det er alt, vores børn behøver at vide.”

STOF NR. 21 EF 15001020

Foto: Stine Bidstrup/Ritzau Scanpix